

ŠAJĀ NUMURĀ:

■ Žurnāla
"Latvijas
Lopkopis"
februāra nu-
murā... 2

■ Gada
ienākumu
deklarācija
par 2018. gadu... 3

■ Tehnisko pakalpoju-
mu cenu apkopojums
par 2018. gadu... 5

■ Retie riekstu augi
dārzos... 8

■ Mucinieku ģimene
izveido veikalu un
kafējnicu... 10

■ ES atbalstam jāizman-
to atbilstošs stādmate-
riāls... 12

■ Meža īpašniekiem
pieejams ES
atbalsts... 12

■ EK palielina *de minimis*
atbalstu saim-
niecībām... 13

■ Finansējums
produktu popularizē-
šanai... 13

■ Latvijā ienāk
GLOBALG.A.P. sertifi-
kāts... 13

■ Svarīgākie datumi,
kurus lauku uzņēmējs
nedrīkst aizmirst
2019. gada aprīlī... 14

■ Darbīgā "Cukuriņu"
saimniecība... 15

Foto: Agnese Ceidāne

AKTUALITĀTES

Konkursa "Laukiem būt!" pusfināla dalībnieki kopā ar pasākuma organizētājiem un žūriju

NOTICIS KONKURSA "LAUKIEM BŪT!" PUSFINĀLS

Ar smieklīgu, krietru satraukumu un prieku par izdošanos noslēdzies konkursa "Laukiem būt!" pusfināls, ko jau septīto gadu rīko Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs. Konkursa finālā marta beigās par naudas balvu sava biznesa idejas īstenošanai sacentīsies 16 jaunieši četrās kategorijās.

Biešu alus, kaltēta liellopa gaļa, tūrisma pakalpojumi senā dzimavu ēkā, trušu, vistu un austersēņu audzēšana, smilšu spēles terapijas kabinets, porcelāna darbnīca, izjādes ar ponijiem, komunikācijas aģentūra reģionālajiem uzņēmējiem, masīvkoka mēbeļu izgatavošana ar tradicionāliem instrumentiem, vertikālu stādu audzēšanas iekārtu ražotne, saldējuma un konditorejas izstrādājumu ražošana – tik daudzpusīgas idejas jaunieši piedāvāja šī gada konkursa "Laukiem būt!" pusfinālā.

Žūrijas viedoklis

Santa Pāvila, LLKC

Ekonomikas nodaļas vadītāja: "Visi pusfinālisti bija tiešām iedvesmojoši un aktīvi, par to prieks. Ļoti pozitīvi vērtēju spēju saskatīt potenciālu biznesam tur, kur citi to neredz – šeit es domāju Evitas Šmithenas ideju par pieneņu sakņu un lapu pulvera gatavošanu. Taču, vērtējot visas idejas, ikvienam jaunietim, kurš vēlas veidot biznesu, iesaku ļoti rūpīgi izvērtēt visus pieejamos resursus un tos noteikti iekļaut savā biznesa plānā."

Olita Untāla, ALTUM Vidzemes reģiona vadītāja: "LLKC izvēle veidot konkursa pusfinālu divās dienās pilnībā sevi attaisnojusi, jo jaunieši var iepazīt biznesa idejas visā Latvijā un izveidot noderīgus kontaktus. Jāatzīst, ka šogad iesniegtie projekti bija daudz kvalitatīvāki – piedāvājums ir daudz gatavāks kā prezentēšanai, tā pārdošanai. Tomēr aizvien klūšanas akmens jauniešiem ir finanšu plāns.

Tādēļ mans vēlējums nākamajam konkursa dalībniekiem – kad biznesa plāns gatavs, vēlreiz pārrunāt ar konsultantu, vai tajā viss ir iekļauts."

Ilmārs Gruduls, LLKC lopkopības konsultants: "Lieliski, ka jaunieši plāno savu biznesu arī lauksaimniecībā. Lai gan reizēm pietrūkst zināšanu un nereti jaunieši pārvērtē savas iespējas, tomēr potenciāls ir visos projektos. Īpašs prieks par Emīlu Jauntēvu, kurš uzvaras gadījumā finālā iegūto naudas balvu vienīgais vēlas izmantot zināšanu papildināšanai ārzemēs, lai kvalitatīvāk sniegtu savu pakalpojumu aitū cirpšanā un to nagu griešanā."

Konkursa finālisti

Kategorijā "Uzņēmējdarbības ideja lauksaimniecības nozarē" jaunieši kopumā prezentēja 19 idejas. Pēc prezentāciju un biznesa plānu izvērtēšanas finālā iekļuva Emīls Jauntēvs no Balvu puses ar aitū cirpšanas un nagu griešanas pakalpojumu.

► 2. lpp.

AKTUALITĀTES

ŽURNĀLA "LATVIJAS LOPKOPIS" FEBRUĀRA NUMURĀ

Žurnāla februāra numurā lielā intervija ir Gaļas liellopu audzētāju biedrības valdes priekšsēdētāju Raimonda Jakovicki un Liellopu izsoļu nama vadītāju Kasparu Ādamu. Viņi skaidro, kā vērtēt gaļas liellopu nozares orientēšanos uz bulļišu eksportu, kādas ir liellopu nobarošanas izmaksas, kā veicas liellopu izsolēs un citas nozares aktualitātes.

R. Jakovickis stāsta, ka arī šogad tiks turpināta pērn iesāktā tradīcija maijā rīkot vaislas jaunbuļļu izsoli. K. Ādams: "Mūsu mērķis ir panākt, lai saimniekiem būtu prestiži piedalīties vaislas jaunbuļļu izstādēs un izsolēs."

Saimnieku pieredzes rubrikā lasiet stāstu par Naukšēnu novada Ķoņu pagasta "Kalnapiņu" saimniekiem Ivetu un Sandri Vilisteriem, kuri kopš pērnā gada saimnieko jaunā, robotizētā fermā.

Piensaimniekiem būs lietderīgi iepazīties ar LLKC Lopkopības nodaļas vadītājas un žurnāla nozaru redaktora Silvijas Dreijeres vērtējumu par pagājušā pārraudzības gada rezultātiem. Eksperte vērtē labākos Latvijas ganāmpulkus nevis pēc ierastā izslaukuma apjoma tonnās, bet pēc sausnas korigētā piena – tātad, kurās Latvijās saimniecībās visvairāk izslauc pēc

satura vērtīgu pienu. Šādā vērtējumā 1. vietu ieņem Beverīnas novada z/s "Vītolīni, 2. vietu – Rūjienas novada z/s "Ceriņi, bet 3. vietu – Smiltenes novada z/s "Kalējiņi 1". Turpat lasiet LLKC ekonomista Raivja Andersona rakstu "Cik vajadzētu maksāt par pienu?"

Žurnālā arī interesanta publikācija par Latvijas Lauksaimniecības universitātes Veterinārmedicīnas fakultātē īstenotā projekta "Govju ģenētisko resursu saglabāšana Latvijā, pielietojot embriju transferenci, un ar to saistītās biotehnoloģijas" pirmajiem rezultātiem. Raksta autore ir Dr. med., vet., docente, veterinārārste Ilga Šematoviča un doktorante, veterinārārste Guna Ringa-Karahona.

Par to, kāds zemniekiem labums un kā viņi vērtē demonstrējumus lopkopībā, raksta "Baltic Studies Centre" pētnieki.

Putnkopībā šoreiz piedāvājam Latvijas Olu ražotāju asociācijas izpilddirektora Annas Ērlihas rakstu par to, kādi ir pieci soļi barības efektivitātes uzlabošanai broilēru nobarošanā. Savukārt Latvijas Cūku audzētāju asociācijas direktore Dzintra Lejniece raksta par sagatavošanos sivēnmāšu dzemdībām.

Aitkopībā piedāvājam ieskatu Burtņieku novada Rencēnu pagasta z/s "Čakaiņi", kur ap 300 Latvijas

tumšgalves šķirnes aitū māšu lielo ganāmpulku apsaimnieko jaunais zemnieks Oskars Mincāns.

Kā ierasts, žurnālā nozares ziņas no Latvijas un ārzemēm, labas veselības uzturēšanas padomi, saimnieku aptauja, recepte un anekdotes.

Atgādinām, ka žurnālu "Latvijas Lopkopis" iespējams abonēt VAS "Latvijas Pasts" pasta nodaļās visā Latvijā, abonēšanas indekss – 2044, pasūtīšanu iespējams veikt arī elektroniski "Latvijas Pasts" mājaslapas elektroniskās abonēšanas sadaļā: https://abone.pasts.lv/lv/latvijas_preses_izdevumi/zurnali/2044/2019_gads/

Žurnālu var iegādāties arī Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrā Ozolniekos. **LL**

Iveta Tomsone, LLKC Apgāda vadītāja

► 1. lpp.

Mairita Ķilda no Tukuma novada ar projektu "Ķildas trusis", kā arī divas biznesa idejas no Talsu puses – Dace Damberga ar mikrozaļumu audzēšanu un Maija Daugele ar ieceri izveidot valriekstu dārzus.

Žūrija lēma arī par speciālbauvas – apmaksātas mentora konsultācijas piešķiršanu katrā no kategorijām. Šajā tā tika Agitai Briedei, lai īstenotu ieceri par bioloģiskās lauksaimniecības attīstību saimniecībā "Jaunmeldri".

Kategorijā **"Uzņēmējdarbības ideja nelauksaimniecības nozarē – pakalpojumu sniegšanā"** pusfinālā piedalījās 22 biznesa idejas. Finālā iekļuva: Elīna Zeiliņa no Olaines novada ar ideju par lūpu krāsu radošo darbnīcu "PATI", Kristīne Dunike no Bauskas novada ar SPA procedūru

piedāvājumu "Vieta, kur satikt sevi", Juris Zīmelis no Preiļu puses ar auto virsbūves iespiedumu remontu bez krāsošanas, kā arī Māris Skujiņš no Cēsu puses ar ieceri veidot savvaļas briežu vērošanas staciju. Žūrijas speciālbauva nonāca Līvas Apriķes idejas īstenošanai par meistarklasēm maizes cepšanā un siera siešanā.

Kategorijā **"Uzņēmējdarbības ideja nelauksaimniecības nozarē – ražošanā"** kopumā aizstāvēja 11 biznesa idejas. Finālā iekļuva Anna Jurgaite no Dobeles novada ar dabīgās kosmētikas darbnīcas "Ezervanna" produktiem, Sintijas Loginas porcelāna darbnīca no Preiļu novada, Ingas Elksnes pindu (augu sainīšu) un pirts-slotu izgatavošana Madonas pusē, kā arī Evita Biķe ar koka izstrādājumiem no Aizkraukles novada. Speciālbauvu

saņēma Elīna Bērziņa tekstilizstrādājumu ražošanai un šūšanai savā darbnīcā "Melleņlillā".

Kategorijā **"Uzņēmējdarbības ideja pievienotās vērtības radīšanā – pārstrādē"** pieteiktas bija 11 idejas. Finālā iekļuva Ilze Kalāce-Bērziņa un Ieva Biķe no Olaines novada ar smalkā mušļa ražotni, Lelde Bāra no Jelgavas novada ar bioloģisko cepumu pusfabrikātu un ogu smērīņa ražošanu, Evita Šmithena no Talsu novada ar pieneņu sakņu un lapu pulvera ražošanu, kā arī Jānis Silabriedis ar gaļas uzskodu gatavošanu no Rēzeknes novada, – viņš saņēma arī žūrijas speciālbauvu.

Par kopējo balvu fondu 20 000 eiro jaunieši sacentīsies 29. martā – konkursa "Laukiem būt!" finālā. **LL**

Ilze Rūtenberga-Bērziņa, LLKC sabiedrisko attiecību vadītāja

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

GRĀMATVEDĪBA UN NODOKĻI

GADA IENĀKUMU DEKLARĀCIJA PAR 2018. GADU

Sākot ar 2019. gada 1. martu, var iesniegt gada ienākumu deklarāciju par 2018. gadu. Ja gada ienākumu deklarācija ir jāiesniedz obligāti, tas par 2018. gadu jāizdara līdz 2019. gada 1. jūnijam (ja taksācijas gada ienākumi pārsnieguši 55 000 eiro – no 1. aprīļa līdz 1. jūlijam).

Atgādinu personu loku, kurām gada deklarācija jāiesniedz obligāti:

- saimnieciskās darbības veicēji;
- personas, kuras guvušas ienākumus ārvalstīs (izņemot algota darba ienākumu ES dalībvalstīs);
- personas, kuras guvušas ienākumus uz kuģa starptautiskajos pārvadājumos;
- personas, kuras guvušas ar IIN neapliekamās ienākumus, ja ienākuma apmērs pārsniedzis 4000 eiro (piemēram, ienākums no personīgās mantas pārdošanas);
- personas, kuras guvušas ienākumu, no kura izmaksas brīdī nodoklis nav ieturēts;
- ja rodas pienākums piemaksāt iedzīvotāju ienākuma nodokli saistībā ar progresīvās likmes piemērošanu (20% – ienākumam līdz 20 004 eiro, 23% – ienākumam, kas pārsniedz 20 004 eiro, bet nepārsniedz 55 000 eiro, 31,4% – ienākumam, kas pārsniedz 55 000 eiro);
- ja rodas pienākums piemaksāt iedzīvotāju ienākuma nodokli saistībā ar gada diferencētā neapliekamā minimuma piemērošanu (jāpārlicinās, vai galvenā ienākumu gūšanas vieta gada laikā piemēro VID prognozēto neapliekamo minimumu atbilstoši ienākumam).

Gada ienākumu deklarācijas veidlapa ir apstiprināta ar MK 30.10.2018. noteikumiem Nr. 662.

2018. gada ienākumu deklarācijas veidlapa sastāv no deklarācijas D un septiņiem tās pielikumiem:

- D1 pielikums “Taksācijas gadā Latvijas Republikā gūtie ienākumi”;
- D1¹ pielikums “Taksācijas gadā gūtie ienākumi, kuriem nepiemēro gada diferencēto neapliekamo minimumu un atvieglojumus”;
- D2 pielikums “Fiziskās personas (rezidenta) ārvalstīs gūtie ienākumi”;
- D2¹ pielikums “Fiziskās personas (jūrnieka), kas ir nodarbināta (darba attiecībās) uz starptautiskos pārva-

dājumos izmantojama kuģa, ārvalstīs gūtie ienākumi”;

- D3 pielikums “Ienākumi no saimnieciskās darbības”;
- D3¹ pielikums “Ienākumi no saimnieciskās darbības, ja nodokļa maksātājs kārtā grāmatvedību divkāršā ieraksta sistēmā”;
- D4 pielikums “Attaisnotie izdevumi par izglītību, ārstnieciskajiem pakalpojumiem, ziedojumiem un dāvinājumiem”.

Saimnieciskās darbības veicēji aizpilda deklarācijas D3 vai D3¹ pielikumu. Divkāršās grāmatvedības kārtotājiem papildus gada ienākumu deklarācijai jāiegatavo arī individuālā komersanta finanšu pārskats.

Būtiskākie jaunumi IIN maksātājiem, kas attiecas uz saimnieciskās darbības veicējiem un piemērojami no 2018. gada:

- 1) pamatlīdzekļiem likumā “Par IIN” noteiktas nolietojuma aprēķināšanas metodes, kuras drīkst mainīt ne biežāk kā 10 gadus;
- 2) pamatlīdzekļu sastāvā drīkst iekļaut inventāru, kura vērtība pārsniedz 1000 eiro;
- 3) saimnieciskās darbības izdevumi iedalīti divās grupās – tādi, ko deklarācijā drīkst iekļaut pilnā apmērā, un tādi, kurus deklarācijā iekļauj 80% apmērā no taksācijas gada ieņēmumiem.

Saimnieciskās darbības izdevumu veidi, kuri ar saimniecisko darbību saistītajos izdevumos ir iekļaujami pilnā apmērā:

- 1) darba alga un darba devēja VSA-OI, tai skaitā solidaritātes nodoklis, ko saimnieciskās darbības veicējs maksā par saviem darbiniekiem;
- 2) nekustamā īpašuma nodoklis;
- 3) pamatlīdzekļu nolietojums, kas aprēķināts saskaņā ar likuma “Par IIN” 11.⁵ pantu;
- 4) kompensācijas īrniekiem par dzīvojamo telpu atbrīvošanu un īres līguma laušanu sakarā ar dzīvojamās telpas kapitālremontu vai telpu pārbūvi saimnieciskās darbības veikšanai.

Deklarācijas pielikumus aizpildot aili pēc ailes, ir saprotams, kā izdevumu ierobežojuma apmērs tiek piemērots.

D3¹ pielikums tiek aizpildīts, vadoties no IK finanšu pārskata datiem, pamatlīdzekļu uzskaites reģistriem un ierakstiem grāmatvedības kontos.

D3 pielikumu aizpilda, izmantojot informāciju no “Saimnieciskās darbības ieņēmumu un izdevumu uzskaites žurnāla”, pamatlīdzekļu uzskaites reģistriem un krājumu inventarizācijas saraksta. Ja gada laikā izdevumi žurnālā jau ir sadalīti grupās – pilnā apmērā un ierobežotā apmērā atskaitāmie, tad var veikt šo izdevumu precizēšanu. Ja gada laikā uzskaitē pilnā un ierobežotā apmērā atskaitāmie izdevumi nav nodalīti, tad ir jāpārskata visi gada laikā veiktie ieraksti žurnālā un jānoskaidro, kāda daļa no izdevumiem ir pilnā apmērā atskaitāmi. Labā ziņa ir tā, ka pilnā apmērā atskaitāmo ir samērā nedaudz un būs ātri atrodamami žurnāla rindās.

Ja ir gan lauksaimnieciskās darbības ieņēmumi, gan citu nozaru ieņēmumi, tad noteikti žurnālā būs uzskaitīti arī izdevumi, kas sadalāmi proporcionāli. Lai arī MK noteikumu Nr. 188 pielikumā apstiprinātajai IIN žurnāla veidlapai proporcionāli sadalāmie izdevumi nav sadalīti divās apakšailēs, es ieteiktu tā darīt, jo arī proporcionāli sadalāmie var būt tādi, kas iekļaujami pilnā apmērā vai daļējā. Nākamais solis deklarācijas sagatavošanā – sadalām proporcionāli sadalāmās izmaksas; tas tiek darīts atbilstoši ieņēmumu īpatsvaram. Ja, piemēram, ieņēmumi no lauksaimniecības ir 10 000 eiro, ieņēmumi no citām nozarēm 2000 eiro, proporcionāli sadalāmās izmaksas 5000 eiro, tad izmaksu sadalīšana veicama šādi:

- izrēķina lauksaimniecības ieņēmumu īpatsvaru kopējos ieņēmumos $10\,000/(10\,000+2000) \times 100 = 83,33\%$;
- citu nozaru ieņēmumu īpatsvars $100 - 83,33 = 16,67\%$;
- proporcionāli sadalāmās izmaksas, kas attiecas uz lauksaimniecību $5000 \times 83,33/100 = 4166,50$ eiro;
- proporcionāli sadalāmās izmaksas, kas attiecas uz citām nozarēm $5000 - 4166,50 = 833,50$ eiro.

► 4. lpp.

► 3. lpp.

Pēc inventarizācijas rezultātu apko-
pošanas un pamatlīdzekļu nolietojuma
aprēķināšanas veic žurnālā uzskaitīto
izdevumu precizēšanu. Lai izdevumu
precizēšanā kāds postenis neaizmirstas,
var izmantot VID metodiskajā materiālā
piedāvāto izdevumu precizēšanas tabulu.

Vēl nedaudz būtiskas informācijas
deklarācijas aizpildītājiem – saimnieciskās
darbības veicējiem:

- ar IIN neapliekamais ienākums no
lauksaimnieciskās darbības ir 3000 eiro;
- ar IIN apliekamajā ienākumā
neiekļauj summas, kas saņemtas kā
valsts vai ES atbalsts lauksaimniecī-
bai un lauku attīstībai;
- izdevumu ierobežojumu 80%
apmērā nepiemēro maksātājiem par
pirmo taksācijas gadu, kurā reģistrēta
saimnieciskā darbība, un par nākamo
taksācijas gadu, kā arī par gadu, kurā
izbeigta saimnieciskā darbība vai pa-
beigts likvidācijas process;
- ja taksācijas gadā nav maksāts ie-
dzīvotāju ienākuma nodoklis vai valsts
sociālās apdrošināšanas obligātās iemak-
sas par darbiniekiem, vai valsts sociālās
apdrošināšanas iemaksas par sevi kā paš-
nodarbinātu personu un no saimnieciskās
darbības netiek aprēķināts IIN, ir jāreģi-

nās ar minimālo nodokli 50 eiro apmērā
(minimālā nodokļa aprēķins netiek pie-
mērots par pirmo taksācijas gadu, kurā
veikta saimnieciskās darbības reģistrāci-
ja, un par nākamo taksācijas gadu, kā arī
par gadu, kurā izbeigta saimnieciskā dar-
bība vai pabeigts likvidācijas process).

Sezonas laukstrādnieku nodoklis

Ar 1. aprīli ir atļauts nodarbināt sezo-
nas laukstrādniekus, izmantojot īpašu no-
dokļa maksāšanas režīmu. Atgādināšu bū-
tiskāko par šo nodokļa maksāšanas veidu:

- nodoklis tiek aprēķināts 15% apmē-
rā no darbiniekam aprēķinātā ienākuma;
- sezonas laukstrādnieku nodokli
atļauts maksāt par sezonas rakstura
darbiem augļu koku, ogulāju un dār-
zeņu sējā vai stādīšanā, sējumu un
stādījumu kopšanā, ražas novākšanā,
augļu, ogu un dārzeņu šķirošanā;
- sezonas laukstrādniekus drīkst no-
darbināt laika posmā no 1. aprīļa līdz
30. novembrim, bet ne vairāk kā 65 ka-
lendāra dienas pie viena vai vairākiem
ienākuma izmaksātājiem kopā;
- sezonas laukstrādnieka ienākums
nodarbinātības periodā nedrīkst pār-
sniegt 3000 eiro pie visiem šāda ienā-
kuma izmaksātājiem kopā.

Lai varētu izmantot īpašo kārtību no-
dokļa maksāšanā, ienākuma izmaksātā-
jam (t. i., darba devējam) ir jābūt vieno-
tajam platību maksājumam pieteiktām
zemes platībām, kuras izmanto augļu
koku, ogulāju vai dārzeņu audzēšanai.

Sezonas laukstrādniekus drīkst no-
darbināt uz darba līguma pamata vai
arī uz rakstiski vai mutiski noslēgta
uzņēmuma līguma pamata.

Katru dienu ienākuma izmaksātājam
laukstrādnieks ir jāpiereģistrē LAD EPS,
bet dienas beigās jānorāda laukstrādnie-
kam aprēķinātā ienākuma apmērs.

Sezonas laukstrādnieku ienākuma
nodokļa režīmu nedrīkst izmantot tie,
kas maksā mikrouzņēmumu nodokli.

Savukārt šo nodokļa režīmu var
piemērot arī viesstrādniekiem, pensio-
nāriem, bezdarbniekiem un bērniem.

	Sezonas lauk- strādnieku ienākuma nodoklis	Vispārē- jais dar- baspēku nodokļu režīms
Nodoklis	15% (IIN un VSAOI)	25% IIN 35,09% VSAOI
Līguma forma	Mutiska	Darba līgums
Ziņojums VIDam par darbinieku pieņemšanu darbā	Nav jāsniiedz	Ir jāsniiedz
Ziņojums VIDam par darbiniekiem, to atlīdzību, un aprēķinātajiem nodokļiem	Izveido LADIT sistēma	Darba devējam jāpilda

Izdevumu precizēšanas tabula

Nr. p.k.	Nosaukums	Lauksaimnieciskā ražošana		Citi saimnieciskās darbības veidi	
		Pilnā apmērā (100%)	Iekļaujami ierobežotā apmērā (80%)	Pilnā apmērā (100%)	Iekļaujami ierobežotā apmērā (80%)
1.	Taksācijas gada izdevumi				
2.	Izdevumi, kas izdarīti taksācijas gadā, bet attiecas uz nākamajiem gadiem	x		x	
3.	Izdevumi, kas izdarīti iepriekšējos gados, bet attiecas uz taksācijas gada ieņēmumiem	x		x	
4.	Krājumu atlikums taksācijas gada sākumā	x		x	
5.	Krājumu atlikums taksācijas gada beigās	x		x	
6.	Pamatlīdzekļu un nemateriālo ieguldījumu nolietojums		x		x
7.	Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas, kas izdarītas taksācijas gadā, bet at- tiecas uz iepriekšējiem gadiem		x		x
8.	Valsts sociālās apdrošināša- nas obligātās iemaksas, kas izdarītas nākamajā gadā, bet attiecas uz taksācijas gadu		x		x
9.	Precizētie taksācijas gada izde- vumi 100% (1. + 6. – 7. + 8. rinda)		x		x
10.	Precizētie taksācijas gada izdevumi 80% (1. – 2. + 3. + 4. – 5. rinda)	x		x	

Pašnodarbinātā iemaksas pensiju apdrošināšanai

Lauksaimniekiem atgādinu, ka līdz
15. aprīlim, iesniedzot ziņojumu par
pašnodarbinātā VSAOI 2019. gada 1.
ceturksnī, jānorāda arī par 2018. gadu
gūtais ienākums no lauksaimnieciskās
darbības, no kura jāmaksā 5% pensiju
apdrošināšanai.

Lai vieglāk izprast, kā 5% iemaksu ap-
rēķins veicams, var izmantot VID sagata-
voto metodisko materiālu, kas pieejams:
[https://www.vid.gov.lv/sites/default/files/
metodiskais_materials_pasnodarbinata_valsts_socialas_apdrosinasanas_obli-
gatas_iamaksas_2018_002_002.pdf](https://www.vid.gov.lv/sites/default/files/metodiskais_materials_pasnodarbinata_valsts_socialas_apdrosinasanas_obligatas_iamaksas_2018_002_002.pdf)

Linda PURINA,
LLKC grāmatvedības
eksperte, sertificēta
nodokļu konsultante
e-pasts: linda.purina@llkc.lv
tālrs. 63007561

TEHNISKO PAKALPOJUMU CENU APKOPOJUMS PAR 2018. GADU

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra Ekonomikas nodaļa apkopojusi tehnisko pakalpojumu cenas par 2018. gadu. Apkopojums veikts, pamatojoties uz novadu lauku attīstības konsultantu iesūtīto informāciju par 52 dažādu tehnisko pakalpojumu cenām visos Latvijas reģionos. Tehnisko pakalpojumu cenas veidojas, saskaitot degvielas, darbaspēka un pamatlīdzekļu nolietojuma izmaksas, kā arī pakalpojuma sniedzēja vēlamo peļņu. Tehnisko pakalpojumu cenas norādītas bez pievienotās vērtības nodokļa (PVN).

Pakalpojumu cenas 2018. gadā, salīdzinot ar 2017. gadu, ir krasi mainījušās. Vairumā pozīciju izmaiņas ir 5% robežās, bet atsevišķiem pakalpojumiem cenas ir mainījušās pat par 10% un vairāk. Salīdzinot pa reģioniem, populārāko pakalpojumu cenu līmenis vidēji viszemākais ir Kurzēmē, savukārt visaugstākais – Latgalē un Zemgalē.

Lielākais cenu palielinājums 2018. gadā, salīdzinot ar 2017. gadu, bijis šķeldošanai (+49,32%), dažādu jaudu traktorū nomai, šļūkšanas pakalpojūmam (+14,70%), organisko mēslu izkļiedšanai (+10,51%) un kartupeļu lakstu pļaušanai (+9,89%). Savukārt lielākais cenu samazinājūms bijis: graudu tīrīšanai (-38,27%), graudu kaltēšanai (-25,62%), grāvjmalu un ceļmalu apļaušanai (-18,42%), zāles smalcināšanai (-9,95%) un kultivēšanai ar darba platūmu virs 6 m (-9,40%) (skatīt 1. tabulu).

Šķeldošanai cena ir pieaugusi, jo ir palielinājies pieprasījums pēc šī pakalpojuma. Cenu samazinājums graudu tīrīšanai, kaltēšanai, kā arī grāvmalu un ceļmalu applaušanai ir saistīts ar laikapstākļu īpatnībām 2018. gadā. Gads bija netipiski sauss, dažos reģionos nokrišņu bija ļoti maz, tāpēc zāles veģetācija bija lēnāka un pļaušanas pakalpojumi bija mazāk pieprasīti. Savukārt sausuma dēļ graudu mitruma saturs kulšanas laikā bija zemāks un izmaksas to kaltēšanai mazākas.

Tehniskos pakalpojumu cenas izmaiņas 2018. gadā, salīdzinot ar 2017. gadu, redzamas 1. tabulā: cenas, kas palielinājušās, iekrāsotas sārtā krāsā, cenas, kas samazinājušās, – zilā krāsā.

Foto: Iveta Tomsone

**1. tabula. Tehnisko pakalpojumu vidējo cenu salīdzinājums
Latvijā 2018. un 2017. gadā**

N.p.k.	Tehniskie pakalpojumi	Mērvienība	Vidējā cena 018. g.	Vidējā cena 2017. g.	Cenu izmaiņas 2018. g. pret 2017. g., %	Maksimālā cena 2018. g.	Minimālā cena 2018. g.
	1	2	3	4	5	6	7
1	Šķīvošana	eiro/ha	30,28	31,24	-3,09	35,00	27,31
2	Organisko mēsļu izkliešanas	eiro/t	2,81	2,55	10,51	3,48	2,45
Aršana (korpusu skaits)							
3	3 korpusu arklis	eiro/ha	46,17	47,08	-1,93	52,86	43,05
4	4 korpusu arklis	eiro/ha	49,28	47,87	2,94	54,84	44,85
5	5 korpusu arklis	eiro/ha	49,66	48,18	3,08	58,75	46,50
Kultivēšana (darba platums)							
6	līdz 4 m	eiro/ha	28,28	29,58	-4,40	40,00	24,71
7	4-6 m	eiro/ha	30,04	31,56	-4,82	33,25	27,86
8	virs 6 m	eiro/ha	30,13	33,25	-9,40	36,00	25,00
9	Dziļirdināšana	eiro/ha	46,38	49,02	-5,40	50,00	42,25
10	Frēzēšana	eiro/ha	37,61	39,47	-4,71	55,00	34,08
11	Šūķšana	eiro/ha	23,64	20,61	14,70	27,38	21,00
12	Augsnes kombinētā pirmssējas apstrāde*	eiro/ha	36,46	38,90	-6,27	46,17	25,00
13	Graudaugu sēšana	eiro/ha	28,69	28,84	-0,53	32,63	26,70
14	Kombinētais agregāts (augšnes apstrāde+sēšana)**	eiro/ha	44,91	43,22	3,91	52,20	38,29
15	Pievelšana	eiro/ha	18,86	19,17	-1,58	20,00	18,17
16	Sējumu ecēšana	eiro/ha	18,14	18,61	-2,52	18,67	15,00
17	Kartupeļu stādīšana	eiro/ha	62,40	60,61	2,94	73,33	55,01
18	Kartupeļu vagošana	eiro/ha	26,67	25,64	4,06	30,40	23,60
19	Smidzināšana (traktorvilk- mes)	eiro/ha	19,94	19,36	2,95	25,45	13,00
20	Minerālmēsļu izkliešanas	eiro/ha	17,86	17,46	2,30	20,13	15,00
Zāles pļaušana:							
21	traktors+pļaujmašīna	eiro/ha	33,15	33,17	-0,07	34,77	31,42
22	pašgājējplaujmašīna	eiro/ha	31,18	33,38	-6,61	33,00	30,00
23	Ganību applaušana	eiro/ha	27,49	28,50	-3,56	35,10	20,83

	1	2	3	4	5	6	7
24	Grāvju malu un ceļmalu applaušana	eiro/h	25,77	31,59	-18,42	30,00	25,00
25	Vālošana–ārdīšana	eiro/ha	23,32	22,45	3,88	23,67	22,44
26	Presēšana ķīpās (siens)	eiro/ha	40,00	40,20	-0,49	60,00	30,00
Presēšana rituļos:							
27	siens	eiro/gab.	4,88	4,70	3,85	5,42	4,43
28	siens	eiro/ha	37,08	38,55	-3,81	38,33	30,00
29	skābsiens (ieskaitot plēvi un tīklu)	eiro/gab.	14,05	14,03	0,17	15,62	12,10
Zāles smalcināšana:							
30	piekabināms smalcinātājs	eiro/ha	34,70	38,53	-9,95	43,33	30,10
Graudaugu kulšana:							
31	ar salmu smalcināšanu	eiro/ha	63,67	64,89	-1,88	65,52	58,87
32	bez salmu smalcināšanas	eiro/ha	61,47	59,15	3,92	64,23	50,00
33	rapsis	eiro/ha	68,81	67,62	1,77	75,43	63,33
34	Kartupeļu lakstu pļaušana	eiro/ha	29,92	27,23	9,89	40,00	25,00
35	Kartupeļu novākšana ar racēju	eiro/ha	83,33	83,64	-0,37	92,19	60,00
36	Kartupeļu novākšana ar kombainu	eiro/ha	242,93	231,44	4,96	260,00	220,00
37	Graudu kaltēšana	eiro/t%	4,07	5,47	-25,62	4,84	3,33
38	Graudu tīrīšana	eiro/t	3,36	5,45	-38,27	4,60	1,45
39	Graudu malšana	eiro/t	20,06	19,21	4,43	23,00	15,00
40	Graudu kodināšana	eiro/t	16,33	15,43	5,83	20,00	15,33
Traktoru noma							
41	līdz 40 Zs*	eiro/h	17,40	15,00	16,00	22,00	15,00
42	40–80 Zs	eiro/h	18,23	17,70	2,99	35,00	18,50
43	81–130 Zs	eiro/h	23,01	21,15	8,77	26,25	20,17
44	131–180 Zs	eiro/h	26,67	21,45	24,32	30,00	21,00
45	181–250 Zs	eiro/h	27,67	22,98	20,39	31,00	23,00
46	virs 250 Zs	eiro/h	29,80	28,67	3,95	35,00	25,00
Kravas automobīlis (kravnesība)							
47	1,5–10,0 t	eiro/km	0,77	0,76	2,02	0,81	0,70
48	virs 10,0 t	eiro/km	0,95	0,87	9,81	1,00	0,85
49	Sniega šķūrēšana	eiro/h	24,21	24,61	-1,61	31,75	18,73
50	Sniega šķūrēšana	eiro/km	12,05	13,04	-7,59	16,20	9,28
51	Šķeldošana	eiro/m3	4,56	3,06	49,32	5,50	3,75
52	Skābsiena rituļu ietīšana plēvē	eiro/gab.	3,46			4,41	1,83

*Zs zirgspēki

pakalpojumi, kuru cenas 2018. gadā ir samazinājušās, salīdzinot ar 2017. gadu

pakalpojumi, kuru cenas 2018. gadā ir palielinājušās, salīdzinot ar 2017. gadu

◀ 5. lpp.

Populārāko tehnisko pakalpojumu cenu līmenis reģionos ir atšķirīgs (skatīt 2. tabulu). Cenu līmenis vidēji viszemākais jau trešo gadu pēc kārtas ir Kurzēmē, savukārt visaugstākais pērn bija Latgalē un Zemgalē.

Secinām, ka viena pakalpojuma cenas reģionos ļoti krasi atšķiras. Vislielākās cenu atšķirības bijušas: graudu tīrīšanai (Zemgalē: 1,45 eiro/t, Vidzemē: 4,60 eiro/t, kas ir trīs reizes vairāk), smidzināšanai (traktorvilkmes) (Zemgalē: 13,00 eiro/ha, Latgalē: 25,45 eiro/ha, kas ir par 95% vairāk), sniega šķūrēšanai (Latgalē: 18,73 eiro/h, Vidzemē: 31,75 eiro/h, kas ir par 69% vairāk), gānību applaušanai (Kurzēmē: 20,83 eiro/ha, Vidzemē: 35,10 eiro/ha, kas ir par

68% vairāk), kartupeļu novākšanai ar racēju (Pierīgā: 60,00 eiro/ha, Latgalē: 92,19 eiro/ha, kas ir par 53% vairāk).

Lai cenu atšķirības starp reģioniem

3. tabula. Tehnisko operāciju veikšanas izmaksas un vidējo tirgus cenu salīdzinājums Latvijā 2018. gadā

N.p.k.	Tehniskās operācijas	Operācijas veikšanas izmaksas, eiro/ha	Pakalpojuma cena 2018. gadā, eiro/ha	Pakalpojumu cenu un operāciju izmaksu starpība, eiro/ha
1	Aršana (4 korpusu)	49,06	49,28	0,22
2	Kultivēšana (4–6 metri)	13,90	30,04	16,14
3	Graudaugu sēja ar kombinēto agregātu	47,76	44,91	-2,85
4	Smidzināšana (12 metri)	6,96	19,94	12,98
5	Minerālmēsļu izklidēšana	5,72	17,86	12,14
6	Pļaušana ar traktoram piekabināmo pļaujmašīnu	20,31	33,15	12,84
7	Presēšana rituļos	28,24	37,08	8,84
8	Graudaugu kulšana	63,44	63,67	0,23

būtu vieglāk analizēt, sarta krāsā iekrāsotas tās cenas, kas ir vismaz par 15% lielākas nekā attiecīgā pakalpojuma vidējā cena Latvijā, zilā krāsā iekrāsotas tās cenas, kas ir vismaz par 15% mazākas nekā attiecīgā pakalpojuma vidējā cena Latvijā.

Atšķirība tehnisko pakalpojumu cenās reģionos pastāv vairāku iemeslu dēļ. Pirmkārt, cenu līmeni var ietekmēt lauksaimniecības specializācija reģionos. Otrkārt, tā var būt pakalpojumu piedāvājuma un pieprasījuma attiecība konkrētai tehniskajai operācijai. Ja konkrētā pakalpojuma piedāvājums reģionā ir lielāks par pieprasījumu, tad pakalpojuma tirgus cena būs zemāka. Ja pieprasījums pēc pakalpojumiem pārsniedz piedāvājumu, tad pakalpojuma tirgus cena ir augstāka. LLKC novadu lauku attīstības speciālisti, kuri piedalījās tehnisko pakalpojumu cenu apkopošanā, apstiprina, ka ir tehniskās operācijas, kurām pakalpojumu sniedzēju skaits novados ir ļoti mazs, līdz ar to konkrēto pakalpojumu cenas ir augstākas. Jāņem vērā, ka 2018. gadā tehnisko pakalpojumu cenas ietekmēja arī laika apstākļu atšķirības Latvijas reģionos.

Vēl tehnisko pakalpojumu cenas ir atkarīgas no tā, cik liels darba apjoms jāveic – cik liela platība vai produkcijas apjoms jāapstrādā. Jo mazāka platība vai produkcijas daudzums jāapstrādā, jo pakalpojuma cena par vienu vienību ir lielāka.

Dažkārt var rasties situācija, ka, sniedzot pakalpojumu mazu platību apstrādāšanai, ilgāks laiks aiziet pārbraucienā un tehnikas sagatavošanā darba veikšanai nekā pašam veicamajam darbam. Šādos gadījumos arī sniegto pakalpojumu cenas būs augstākas, apstrādājot lielas platības.

▶ 7. lpp.

6. lpp.

Tāpat kā pērn, arī šogad pašu izplatītāko tehnisko pakalpojumu tirgus cenām pievienojam tehnisko operāciju veikšanas izmaksas, ko aprēķinājis LLKC Inženiertehniskās nodaļas vadītājs Jānis Kažotnieks. Pašizmaksas pozīcijas ir tehnikas nolietojums, darbaspēka izmaksas, degvielas izmaksas, remontu un apkopju izmaksas.

Tehnikas nolietojums aprēķināts, pamatojoties uz vidējo tehnikas tirgus cenu. Darbaspēka izmaksas aprēķinātas, izmantojot darbaspēka stundas bruto tarifa likmi – 7 eiro/h. Dīzeļdegvielas patēriņš piemērots sekojoši: aršanai 19 litri/h, kultivēšanai 18 litri/h, graudaugu sējai ar kombinēto agregātu 21 litrs/h, smidzināšanai 9 litri/h, minerālmēslu izklidei 9 litri/h, pļaušanai 12 litri/h, presēšanai 12 litri/h un kuļšanai 33 litri/h.

Izmantojot iepriekš minētos datus, iegūtas tehnisko pakalpojumu pašizmaksas, kas redzamas 3. tabulā. Analizējot 3. tabulas datus, redzam, ka lielākajai daļai tehnoloģiju pakalpojumu tirgus cenas ir lielākas par pašizmaksu, bet ir arī tehnoloģijas, kur cenas ir praktiski analogas. Vienīgā tehnoloģija, kam pašizmaksa ir augstāka nekā pakalpojuma cena, ir graudaugu sēja ar kombinēto agregātu, bet tas ir skaidrojams ar to, ka pašizmaksas aprēķinā pieņemtā sējmašīna ir kombinēta ar frēzi un tās cena ir augstāka, kā arī laika patēriņš viena hektāra apstrādei ir lielāks. Citām tehniskajām operācijām pašizmaksa ir zemāka nekā pakalpojumu tirgus cena. Būtiskākās atšķirības ir kultivēšanai, kur vidējā pakalpojuma cena viena hektāra apstrādei par 16,14 eiro pārsniedz pašizmaksu; smidzināšanai, kur vidējā pakalpojuma cena viena hektāra apstrādei par 12,98 eiro pārsniedz pašizmaksu, un pļaušanai ar traktoram piekabīnāmo pļaujmašīnu, kur vidējā pakalpojuma cena viena hektāra apstrādei par 12,84 eiro pārsniedz pašizmaksu.

Pašizmaksu un tirgus izmaksu starpības varētu būt skaidrojamas ar jau iepriekš minēto faktoru – pieprasījuma un piedāvājuma attiecību tirgū. Ja pieprasījums pēc konkrētā tehniskā pakalpojuma ir lielāks nekā piedāvājums, tehniskā pakalpojuma sniedzējs var palielināt pakalpojuma cenu, nosakot augstāku iegūstamās peļņas procentu. Cenu starpību var ietekmēt arī agregāta izvēle, jo pakalpojumiem cenas ir vidējās valstī, bet pašizmak-

2. tabula. Vidējās tehnisko pakalpojumu cenas Latvijā 2018. gadā reģionos

N.p.k.	Tehniskie pakalpojumi	Mērvienība	Pierīga	Zemgale	Kurzeme	Vidzeme	Latgale
1	2	3	4	5	6	7	
1	Šķīvošana	eiro/ha	33,13	35,00	31,80	28,36	27,31
2	Organisko mēslu izkliešana	eiro/t	2,45	2,92	2,46	3,48	2,66
Aršana (korpusu skaits)							
3	3 korpusu arkls	eiro/ha	45,92	52,86	43,80	49,15	43,05
4	4 korpusu arkls	eiro/ha	54,84	51,43	46,17	44,85	50,09
5	5 korpusu arkls	eiro/ha	53,39	58,75	47,27	46,50	49,43
Kultivēšana (darba platums)							
6	4-6 m	eiro/ha	27,86	33,25	28,11	31,07	31,00
7	Šūķšana	eiro/ha	25,44	25,00	21,00	27,38	21,29
8	Graudaugu sēšana	eiro/ha	28,65	28,50	32,63	30,00	26,70
9	Kombinētais agregāts (augšnes apstrāde+sēšana)**	eiro/ha	45,80	48,33	38,29	44,34	52,20
10	Kartupeļu stādīšana	eiro/ha	58,33	73,33	62,00	55,01	65,24
11	Kartupeļu vagošana	eiro/ha	27,60	26,25	23,60	30,40	24,77
12	Smidzināšana (traktorvilkmes)	eiro/ha	20,00	13,00	14,43	21,00	25,45
13	Minerālmēslu izkliešana	eiro/ha	20,10	16,67	15,00	20,13	18,20
Zāles pļaušana:							
14	traktors+pļaujmašīna	eiro/ha	33,04	34,02	31,42	34,77	32,58
15	Ganību apļaušana	eiro/ha	30,00	25,00	20,83	35,10	27,27
16	Vālošana-ārdīšana	eiro/ha	23,61	23,67	22,44	23,20	23,50
Presēšana rituļos:							
17	siens	eiro/gab.	4,81	4,43	5,42	4,46	5,16
18	skābsiens (ieskaitot plēvi un tīklu)	eiro/gab.	13,50	13,43	12,10	15,62	14,34
Graudaugu kuļšana:							
19	ar salmu smalcināšanu	eiro/ha	65,52	64,64	65,38	58,87	63,54
20	Kartupeļu novākšana ar racēju	eiro/ha	60,00	63,33	90,00	75,83	92,19
21	Graudu kaltēšana	eiro/t%	3,33	3,59	3,80	4,84	3,83
22	Graudu tīrīšana	eiro/t	3,20	1,45	2,47	4,60	3,50
Traktoru noma							
23	81-130 Zs	eiro/h	26,00	20,75	26,25	20,17	22,50
Kravas automobīlis (kravnesība)							
24	virs 10,0 t	eiro/km	0,95	0,93	1,00	0,85	0,94
25	Sniega šķūvēšana	eiro/h	19,85	24,50	25,20	31,75	18,73
26	Sniega šķūvēšana	eiro/km	15,88	9,28	10,36	16,20	10,85

cenās, kas ir vismaz par 15% mazākas nekā attiecīgā pakalpojuma vidējā cena Latvijā

cenās, kas ir vismaz par 15% lielākas nekā attiecīgā pakalpojuma vidējā cena Latvijā

sas aprēķinam tiek izmantots konkrēts agregāts, kas ir optimāls konkrētās operācijas veikšanai.

Ja vēlaties aprēķināt tehnikas izmaksas savā saimniecībā, esat aicināti izmantot LLKC izstrādāto tehnikas izmaksu aprēķināšanas rīku, kas pieejams LLKC mājaslapā sadaļā "Node-rīgi", apakšsadaļā "Tehnikas izmaksu aprēķins", tiešsaistes adrese: http://laukutiks.lv/riki/tehnikas_aprekins/.

Ja rodas kādi jautājumi par tehnisko pakalpojumu vidējām cenām, sa-

zinieties ar ekonomikas konsultantu Kristapu Vītoli (mob. tālr. 26030123, e-pasts: kristaps.vitols@llkc.lv). Savukārt par tehnikas izmaksu aprēķiniem varat sazināties ar Jāni Kažotnieku (tālr. 63050220, mob. tālr. 26660676, e-pasts: janis.kazotnieks@llkc.lv). **LL**

Kristaps VĪTOLS,
LLKC ekonomikas
konsultants
e-pasts:
kristaps.vitols@llkc.lv
tālr. 26030123

DĀRZKOPĪBA

RETIE RIEKSTU AUGI DĀRZOS

E sam apskatījuši Latvijā zināmākos riekstu augus, taču izrādās, ka tas vēl nav viss. Ir virkne dažādu lielāka un mazāka auguma koku un krūmu, kuri spēj veidot lielāka vai mazāka izmēra riekstus, vai lielāka izmēra sēklas. Vai visi no tiem ir pelnījuši nonākt Latvijas dārzos lielākās platībās, pateikt ir ļoti sarežģīti. Tam noteikti ir vairāki priekšnosacījumi.

- Klimata izmaiņas ir svarīgs priekšnoteikums, kas norāda, ka pie mums paaugstinās saules dotā enerģija un, salīdzinot ar ilgstošajiem klimatiskajiem datiem, pēdējo 30 gadu laikā Latvijā augu salciētības zonas ir pārvirzījušās par vienu uz priekšu austrumu virzienā. Rezultātā ceturtā salciētības zona no -34,4 līdz -28,9 °C jau ir pilnībā atstājusi Latvijas teritoriju, un Latvijas rietumdaļā jau ir parādījusies septītā salciētības zona no -17,8 līdz -12,2 °C, bet pašā dienvidrietumu daļā Rucavas un Nīcas apkārtnē – jau astotā salciētības zona no -12,2 līdz -6,7 °C. Līdz ar to parādās jaunas iespējas koku un krūmu izvēlē.

- Vienmēr būs kolekcionāri un cilvēki, kas vēlas bagātināt Latvijas dārzus ar jauniem augiem. Tādi vienmēr ir gatavi maksāt, dažkārt pat ievērojamas summas, lai tiktu pie kārotā auga. No vienas puses, pastāv nopietns risks par jaunu slimību un kaitēkļu izplatību. Taču, no otras puses, šis process pasaulē un arī pie mums nav apturams: kā kādreiz Latvijas muižu dārzos nonāca pirmie valrieksti, tā arī tagad šie procesi nekad neapstāsies.

- Arvien jauni cilvēki un jaunas ģimenes apzināti maina savas ēdienkartes un meklē jaunas kultūras savam pārtikas grozam. Tas ir bijis viens no virzītājiem motīviem mana Gramzdas Ēdenes dārza veidošanas procesā – atrast un atlasīt jaunus uzturā lietojamus augus, un riekstaugi nav izņēmums.

- Mainīsies arī ES kopējā lauksaimniecības politika (KLP). Ir jauni un tajā skaitā politiski uzstādījumi, kas saistīti ar gaļas ražošanas iespējamo ierobežošanu nākotnē, lai mēģinātu ierobežot SEG emisijas. Gribētos cerēt, ka mēs nenāksim šādu izvēļu priekšā, taču pilnībā to izslēgt nevar. Tad atliek tikai atkal skatīties divos virzienos, – proteīnaugi un,

Ēdamā kastaņa (Castanea sativa)

protams, riekstaugi var mums palīdzēt risināt šo problēmu.

Kastaņa

Reto augu apskatu sāksim ar ēdamajām kastaņām. Tās pieder dižskābāržu dzimtai. Mūsu apstākļos tās varētu būt pavisam četras sugas, kuras mūsu apstākļos jūtas gana komfortabli.

Ēdamā kastaņa (*Castanea sativa*) – savās dabiskās izplatības zonās var sasniegt 25 m augumu, mūsu apstākļos izaug līdz 10–15 m augstumam. Auglis kastanis klāts ar smalkām adatām un ir ar trīs kamerām, kurās atrodas pa

sēklai. Uzturā lieto ceptus. Lapas dziļi robotas, rudenī skaisti maina krāsu, biezs zarojums. Ir redzēti ražojoši koki Latvijā. Man dārzā šī kastaņa ir divas reizes cietusi no salnām, bet veiksmīgi spējusi ataugt. Rietumeiropā ir radītas daudzas šķirnes. Iespējams, ka kādas no tām varētu iedzīvoties mūsu apstākļos, jo īpaši Kurzemē.

Mīkstā (Ķīnas) kastaņa (*Castanea mollissima*) – pamatā aug Ķīnā, ir ziņas, ka ir botāniskajos dārzos un kolekcijās arī Latvijā. Japānā aug vēl viena suga – Japānas kastaņa (*Castanea crenata*). Ziemeļamerikā populārākās sugas ir zobainā kastaņa (*Castanea dentata*), kuru indiāņi izmantoja uzturā, un zemā kastaņa (*Castanea pumila*) – lai arī lielākoties domāta apstādījumiem, spēj dot ražu sīku kastanīšu veidā. Ir iestādīta arī manā dārzā. Esmu redzējis ražojošu krūmu Latvijā.

Kārija

Interesanti koki, kas ražo kauleņus (riekstus), ir kārijas *Carya Nutt.* kāriju dzimta (*Juglandaceae*). Pie šīs dzimtas pieder daudzas sugas, tie ir vasarzaļi koki, liela auguma un veido riekstus. Pazīstamākais no tiem, ko var nopirkt arī veikalos, ir pekanrieksts.

Pekanrieksts (*Carya illionensis*) – dzinumi un lapas no pavasara ir tūbaini. Koki liela auguma, veido garenus riekstus, kas, līdzīgi kā valriekstiem, ir ar rievām kā “smadzenēm”, tikai gareni. Rieksti ļoti populāri ASV, kur pārspēj valriekstus.

► 9. lpp.

Pekanrieksts (Carya illionensis)

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

◀ 8. lpp.

Latvijā zinu, ka aug Salaspils NBD, zinoši dendrologi saka, ka pagaidām ar to introdukciju Latvijas apstākļos nav veicies, bet, tā kā klimats mainās, cerības pastāv. Ir izveidoti vairāki desmiti šķirņu.

Sirdsveida kārija (*Carya cordiformis*) – koki liela auguma ar gaišu, pelēkbrūnu mizu. Dzinumi pelēki ar ļoti šauriem, liektiem pumpuriem. Kaulenis vai rieksts ir 2,5–3 cm plats, kas nogatavojoties atveras (ārējais apvalks). Ziemeļamerikā savvaļā mitrās vietās aug no Kanādas līdz pat Floridai, ļoti pielāgoties spējīga suga. Rudenī lapas krāsojas ļoti skaisti dzeltenā krāsā.

Plēkšņmizaskārija (*Carya ovata*) – koki ir ļoti lēnauzīgi, liela auguma, ar pelēku mizu, kas garu plēkšņu veidā atlobās. Pumpuri plati un olveida formas, kas klāti ar matainām zvīņām. Kaulenis (rieksts) – gareniski nedaudz saplacināts, 2,5–6 cm plats, ar biezu apvalku, kas nogatavojoties atplīst līdz pamatiem, klāts ar tumšiem matiņiem. Pašam riekstam plāns apvalks, kodols salds un garšīgs. Savvaļā aug ASV Atlantijas piekrastes mežos. Indijāni šo koku izmantoja ļoti plaši, kā mēs tecinām sulu no bērziem un kļāvām, tā viņi no šī koka. Koksni izmantoja gaļas kūpināšanai. Dažās stādau dzētavās ir pieejami šīs sugas stādi.

Ir vēl vairākas kāriju sugas, kuras arī veido kauleņus (riekstus), par kurām informācijas ir mazāk, un tās ir mazāk izplatītas. Taču iespēja pastāv, ka kādas no tām ar laiku ieraudzīsīm arī Latvijā.

Plēkšņmizas kārija (*Carya ovata*)

Parastais ozols

Ozols

Interesanti ir ar ozoliem. Ne velti tas ir viens no Latvijas simboliem, veido skaistu, cēlu vainagu. Uz Līgo svētkiem no zariem pinam vainagus, tam ir vērtīga koksne. Pastāv sabiedrībā ar ozolu baraviku. Daudz ir apdziedāts tautasdziesmās, un ne velti, jo koks patiešām ir izcils. Apseicami, ka daudzviet privāto mežu īpašnieki sāk aizdomāties par sugu daudzveidību arī mežos, un ļauj augt jaunajiem ozoliņiem.

Ozoli (*Quercus L.*) – Fagaceae – pasaulē ap 450 sugas, bet citi avoti min pat 600 sugas. Latvijas teritorijā izplatīta viena suga, bet sešas sugas introducētas. Tie ir atrodamī daudzos kontinentos un var būt kā vasarzaļi, tā mūžzaļi. Pārsvārā lielāki vai mazāki koki, bet var būt arī krūmi.

Parastais ozols (*Quercus robur*) – simbols tik ļoti daudzām lietām un norisēm. Pirmā lieluma koks, kura stumbrs mežu audzēs var veidoties ļoti slaidis un koki var izaugt gari. Atsevišķi augoši, labos gaismas apstākļos, pilnīgi otrādi, var veidoties zemāki, bet ar ļoti plašu zarojumu. Ozolu auglis ir zīle, ko no gala iekļauj zīles kauss. Izrādās, ka zīlēm var būt ļoti plašs pielietojums. Tās var izmantot ne tikai lopbarībai mājas un meža zvēru piebarošanai. Latvijā arvien plašāk tiek piedāvāta no zīlēm pagatavota kafija. Tās uzturā var izmantot arī miltu veidā. Šim nolūkam pastāv noteiktas tehnolo-

Divdaivu ginks

Ginks

Ginks divdaivu

(*Ginkgo biloba*) – ir relikts pirmā lieluma koks ar ļoti interesantas formas lapām, kas rudēnī skaisti krāsojas. Koks var sasniegt 40 m augstumu. Vainags no sākuma šauri konisks, vēlāk ieapaļš. No augļa iegūst ne tikai visiem zināmos uztura bagātinātājus, bet var izmantot uzturā, jo sēklu kauliņš ir ar saldu garšu. Pie Nacionālās operas kanālmalā aug simtgadīgs koks, kas sasniedzis 14 m augstumu un ik pa laikam dod arī augļus.

Ar to, protams, koku un krūmu saraksts nebeidzas, jo uzturā izmantojamas sēklas dod vēl vesela virkne citu. Ēdami riekstiņi ir dižskabārdim (*Fagus sylvatica*). Kentuki ragu koks (*Gymnocladus dioica*) veido pākstis ar uzturā lietojamām sēklām, var pagatavot kafijai līdzīgu dzērienu. Ksantocera vai čikalkinrieksts (*Xanthoceras sorbifolium*) veido daudzciņķu augli, kurā ir sēklas ar cietu apvalku un garšīgu kodolu. Vēl ar lielām ēdamām sēklām izceļas priedes – Ķīnas baltā, dzeltenā, baltstumbra, lokanā, parastā pīnija un Meksikas pīnija.

Izvēles iespējas ir plašas, nākotnē ar vārdu "rieksts" mēs sapratīsim ne tika lazdas, bet plašu koku un krūmu klāstu. **LL**

Ķīnas baltā priede

Māris NARVILS,
LLKC Augkopības
nodaļas vecākais
speciālists dārzkopībā
e-pasts: maris.narvils@llkc.lv
tālr. 29609943

LAUKU ATTĪSTĪBA

MUCINIEKU ĢIMENE ĪZVEIDO VEIKALU UN KAFEJNĪCU

Mucinieku ģimene, SIA "A.R.D. Mēnestiņš" īpašnieki, četru gadu garumā īstenojuši savu ieceri. Uzņēmuma pirmsākumos tirdzniecība noritēja mazā, vecā koka kioskā, bet tagad uzņēmēji saimnieko jaunās, plašās, ar mūsdienīgu pieeju būvētās telpās, kurās darbojas veikals un kafejnīca.

Ar labi pārdomātu pasākumu pērn 17. novembrī Kronpaucē, Tērvetes pagastā tika svinēta SIA "A.R.D. Mēnestiņš" veikala un kafejnīcas oficiālā atklāšana.

Anda un Dzintars Mucinieki 2011. gadā iegādājās pamesto un nolaisto 30 m² ēku ar visu nosaukumu "Mēnestiņš" un piegulošo zemi 0,8 ha platībā. Tā kā viņu dzīvesvieta ir netālu no šī īpašuma, jaunie saimnieki redzēja, ka tā ir ceļa mala, kur nekā līdzīga tobrīd nebija un kur varētu atjaunot veco veikalu. Tāds šeit darbojās jau pirms daudziem gadiem, bet krīzes laikā cilvēki to pameta, aizejot prom no šīs vietas.

Sākts ar veikaliņu istabas platībā

"Sākām ar šo veikaliņu 30 m² platībā – mazumtirdzniecība ar visu to, kas parasti ir veikalā. Mums ik pa laikam vaicāja pēc šā un tā, un es tik daudzas reizes pateicu "nav". No vienas puses, sapratām – tas ir reālais pieprasījums, bet, no otras puses, nav jau kur visu prasīto salikt – telpa aizpildīta, cik nu var. Tajā pat laikā blakus atradās liela, skaista ēka, kas arī bija pamesta novārtā, un banka to pārdeva. Aizgājām, izpētījām un secinājām, ka nevaram to iegādāties, jo pārāk daudz jāiegulda. Vīrs, celtnieks pēc profesijas, kuram pieder sava firma, aprēķināja, ka varētu lētāk un pašu līdzekļiem uzcelt savu veikalu," stāsta Anda.

Viss sācies ar topogrāfiju, projektu, tā lēnu garu un pamazām. Tika plānots būvēt lielu veikalu, kur būtu viss, kas pieprasīts. Vēlāk nāca nākamais klientu

Uzņēmuma "A.R.D. Mēnestiņš" saimniece Anda Muciniece

pieprasījums – vai tur būs arī kafejnīca? Vienlaikus pie īpašniekiem tika blakus ēka, kur izveidoja mazumtirdzniecības veikalu, kafejnīcu, banketu zāli ar viesu numuriņiem. "Neskatoties uz konkurenci, mēs jau bijām procesā, izlēmām par labu kafejnīcai, samazinot platību veikalam. Riskējām, bet vīrs drošināja – gan jau kaut ko izdomāsim, kaut vai pārdosim... Ja iesākts, pamest nevar. Ļoti daudz piemēru redzam ar iesāktiem būvobjektiem, patiesībā tas jau tas vieglākais – tikt līdz jumtam. Grūtākais sākas ar iekšdarbiem, telpu iekārtošanu, darbības uzsākšanu," Anda turpina.

Izveidojies pastāvīgo klientu loks

Jau aizritējuši septiņi gadi. Šajā laikā izveidojies vietējo patstāvīgo klientu loks, tūrisma sezonas laikā ievērojams

tūristu pieplūdums ir gan veikalā, gan kafejnīcā, it sevišķi nedēļas nogalē. Lai gan iestāde tika atvērta pagājušā gada tūrisma aktīvās sezonas beigās, saimnieki saprata, ko klienti vēlas. Pamanīts arī, ka tūristi brauc ar citādākām, īpašām vēlmēm. Ir saprasts, uz ko jātiecas, kas jāakcentē.

Sadarbība ar Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centru izveidojusies jau 2012. gadā, kad Anda Muciniece ieguva miltu izstrādājumu mājražotāja statusu. Šobrīd Anda ir pārgājusi jau citā statusā – ēdināšanas uzņēmums, jo, lai gan miltu izstrādājumi tiek cepti vēl joprojām, tas tiek darīts jaunās cepšanas telpās ar citiem apjomiem. Sākotnēji ar LLKC darbinieku atbalstu šeit tika vestas tūristu grupas paēdināšanai, vēlāk jau mazo uzņēmēju vai uzsācēju grupas – pieredzes apmaiņai.

► 11. lpp.

Gardās "Mēnestiņa" bulciņas

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

Foto: no partnerības "Lielupe" projekta, Edgars Pogoželskis

◀ 10. lpp.

LLKC rīkoja dažādus seminārus viesību zālē, papildus nodrošinot semināra dalībniekiem kafijas un pusdienas pauzes uz vietas, gan arī izbraukumā.

Ēdienkarte vienkārša, bet pieprasīta

“Pagaidām kafejnīcā ir ļoti vienkārša ēdienkarte, tāda kā mājās gatavota, varētu teikt, tāda pati kā visur. Man jau gribētos kādu rozīnīti, ko vēl meklējam, arī īsto pavāru vēl neesam atraduši. Kadri mainās vēl joprojām. Tagad ir klusais periods, pavārs kā darbinieks nav ieinteresēts paciesties un kopā ar mani pārļaut šo laiku, lai gan tūlīt būs sezona, būs darbs. Atšķirīgais no mūsu piedāvājuma, ko varētu pieminēt, ir kebabs. Šajā apkārtnē neviens tādu negatavo. Tas ir tortiljā salikti dārzeņi, mērcīte, vistas gaļa, kas karsēts īpašā pannā. Daudzi apmeklētāji kebabu pasūta līdzī, kā arī baudīšanai uz vietas. Šķirsta mūsu ēdienkarti – karbonāde, karbonāde, tad ierauga kebabu un vaicā, kas tas tāds? Populārākais, ko cilvēki ēd – frī kartupeļi, karbonāde, to, ko arī citur, bet varbūt mājās ikdienā tāds netiek gatavots, tomēr kafejnīcā labprāt notiesā. Mūsu kūciņas, bulciņas, cilvēkiem patīk, jo tās ir gatavotas uz vietas, prasa saldus ēdienus. Picas pieejamas veikalā, ieraugot tās kafejnīcā, bieži pajautā, vai tās ir gatavots uz vietas – klientam tas ir ļoti svarīgi.”

Daudz labu sadarbības partneru

Kopš 2014. gada nogales, kad tika dibināta biedrība “Tērvetes mājražotāji un amatnieki”, to veidojot un vēlāk arī strādājot, Anda vienmēr ir aktīvi līdz-

darbojusies. Ja arī sākotnēji Anda miltu izstrādājumi netika piedāvāti vietējos tirdziņos, vien pašu veikalā, tad pēdējie divi gadi nesuši krietnas izmaiņas. 2017. gadā tika noslēgts trīspusējs sadarbības līgums starp Tērvetes novada pašvaldību, AS “Latvijas valsts meži” dabas parku Tērvetē un biedrību “Tērvetes mājražotāji un amatnieki”. Sadarbība paredzēja tirdzniecības vietas izveidi novada mājražotājiem un amatniekiem dabas parka tuvumā. Jau otro gadu biedrības dalībnieki strādā un piedāvā tur savus produktus. Anda Muciniece ir viena no biedrības dalībniecēm, kas izmantoja Tērvetes dabas parka piedāvājumu sadarbības paplašināšanai. Kopš pērnās vasaras Anda bulciņas un citi miltu izstrādājumi bija nopērkami arī rūku pilsētā Čiekurē dabas parka vidū. Pateicoties kontaktiem, kas gūti, darbojoties biedrībā, sadarbība turpinās ar Daci Renci-Dauksti – pastāvīgi veikalam tiek piegādāti āboli no Augstkalnes pagasta, un klienti tos iecienījuši. Tāpat arī vietējo medu no Bukaišu pagasta regulāri tirgo veikalā. Ideja par pastāvīgu vietējo mājražotāju stendu veikala īpašniecei jau sen prātā, jo šobrīd jau atkal izskatās, ka sāk trūkt vietas. Veikalā un kafejnīcā iespējams iegādāties arī AS “Tērvetes AL” kvasu un alu. Tūlīt piedāvājumā klientiem būs jauni dzērieni ar dažādām garšām.

Mucinieku ģimene centusies savu uzņēmējdarbību veidot bez aizņēmumiem un kredītiem. Izņēmums ir nodibinājuma “Latvijas Lauku sieviešu uzņēmējdarbības atbalsta fonds” piedāvātās iespējas – Anda mikrokredītu

no nodibinājuma saņēmusi divas reizes. Sākumā mājražošanas uzsākšanai, pēc tam jau turpmākai attīstībai: “Uzsākot mājražošanu, iegādājos profesionālo aprīkojumu, aizņēmos 1400 eiro, lai iegādātos elektroniskos svarus, elektronisko mīklas mīcītāju, raudzētavu un cepeskrāsni. Bija problēmas ar naudas atdošanu, tās radās brīdī, kad iestājās krīze, un paralēli blakus ēkā izveidota kafejnīca. Līdz ar to SIA “A.R.D. Mēnešņi” izjuta ienākumu kritumu. Katru mēnesi nodibinājumam vajadzēja atdot zināmu summu divu gadu garumā. Vienubrīd arī tās nebija, tomēr izdevās iekļauties gala termiņā un visu atmaksāt. Otrajā reizē, kad gatavojamies nodot virtuvi ekspluatācijā, sapratām, ka nepieciešamas plītis un citas iekārtas, aizņēmos, un tagad atkal divu gadu laikā jāatdod 1400 eiro.”

Īstenoti arī projekti

Bijusi iespēja arī piedalīties dažādos projektos. Viens no spilgtākajiem pēdējā laikā bija projekts partnerībā “Lielupe”. Projekta gaitā tika izstrādāti divi jauni gardēžu maršruti “Zemgales saimnieces aicina ciemos” un “Zemgales saimnieki aicina ciemos”. Krāšņie bukleti stāsta par saimniekiem un saimniecēm Zemgalē angļiski, krieviski un lietuviski runājošiem viesiem. Tā ir arī iespēja pašiem saimniekiem izmantot šos gatavos materiālus, lai popularizētu citam citu.

Kādu laiku uzņēmums jau darbojas jaunajās telpās, nodrošinot veikala ikdienas darbu, kā arī kafejnīcā piedāvājot pusdienas un vakariņas, paralēli aicinot izmantot banketu zāli. Laika gaitā radušies arī jauni plāni – līdzās kafejnīcai iecerēts celt autoservisu, viesu namiņu un bērnu rotaļu laukumu. Tomēr jau šobrīd gan pašvaldība, gan vietējie iedzīvotāji var būt lepni, jo ir sakārtota vēl viena vieta Tērvetes novadā, kur ikviens iedzīvotājs un viesis tiek laipni aicināts baudīt maltīti gan ikdienā, gan svētkos. **LL**

Mucinieku ģimene atklāšanas svētkos kopā ar sadarbības partneriem – Tērvetes novada domes un biedrības “Tērvetes mājražotāji un amatnieki” pārstāvjiem

Foto: no Mucinieku ģimenes arhīva

Monta MANTROVA,
Tērvetes novada lauku
attīstības konsultante
e-pasts:
monta.mantrova@llkc.lv
tālrs. 26352751

MEŽSAIMNIECĪBA

ES ATBALSTAM JĀIZMANTO ATBILSTOŠS STĀDMATERIĀLS

Meža īpašniekiem, kuri vēlas pretendēt uz Eiropas Savienības atbalstu, jāņem vērā, ka meža atjaunošanai (neproduktīvu, iznikušu vai baltalkšņu audžu nomaiņai) un meža ieaudzēšanai jāizmanto atbilstošs stādmateriāls.

Tas noteikts MK noteikumos Nr. 455 "Kārtība, kādā piešķir, administrē un uzrauga valsts un ES atbalstu pasākumu "Ieguldījumi meža platību paplašināšanā un mežu dzīvotspējas uzlabošanā" īstenošanai".

Lai stādi būtu piemēroti ES atbalsta projektiem, pirms to iegādes kokaudzētāvās vai pie pakalpojumu sniedzējiem jānoskaidro stādmateriāla – stādu vai sējeņu – **kategorija un piemērotība projektā izvēlētajai atjaunošanas vai ieaudzēšanas vietai.**

Atkarībā no stādu ģenētiskās vērtības (selekcijas) iedalā: *ieguves vieta zināma, atlasīts, uzlabots, pārāks*. Kategorijai jāatbilst iepriekš minētajos noteikumos rakstītajam, bet izcelsmei jābūt piemērotai projektā izvēlētajai stādīšanas vietai. Tas noteikts "Meža atjaunošanas, meža ieaudzēšanas un plantāciju meža noteikumos" (MK noteikumi Nr. 308).

Foto: www.lm.lv

Saimnieciski nozīmīgajām koku sugām (priedei, bērzam, eglei) kategoriju "ieguves vieta zināma" un "atlasīts" sēklu ieguvei ir noteikti ieguves apgabali un to robežas. Rietumu ieguves apgabalā iegūtais materiāls ir piemērots meža atjaunošanai un ieaudzēšanai Rietumu apgabalā un nav pieļaujama tā pārvietošana uz Austrumu apgabaliem.

Jāatceras, ka arī citu koku sugu stādu kategorijai jāatbilst ES atbalsta noteikumos minētajai, un atbalstu var saņemt tikai par tādu stādu izmantošanu, kas izaudzēti no Latvijā ievāktām sēklām vai spraudņiem.

Par meža stādmateriāla kategoriju un piemērotību projektā izvēlētajai meža atjaunošanas vai ieaudzēšanas vietai var pārliicināties kokaudzētāvā, pieprasot

uzrādīt Valsts meža dienesta izsniegto izcelsmes sertifikātu. Tas ir obligāts visiem stādiem, kurus tirgo, tajā ir norādīta visa informācija par stādiem – no kādām sēklām tie izaudzēti, kategorija u. c. Arī iegādājoties stādus, līdzīgs tiek dots pirkuma apliecināošs dokuments, kurā norādīta pamatinformācija par stādiem (sertifikāta Nr., daudzums) un pircēju. Tas apliecina, ka iegādāti sertificēti, atbilstošas kategorijas stādi. Šo dokumentu nedrīkst nozaudēt, jo pēc projekta īstenošanas tas kopā ar pārskatu jāiesniedz Valsts meža dienestā. Svarīgi atcerēties, ka pirkumam jābūt noformētam uz tās personas vārda, kuras īpašumā plānots stādus stādīt. Visa pārējā informācija par stādiem būs norādīta etiķetē, kura ir uz stādu iepakojuma vai arī tiek izsniegta papildus.

Lai meža īpašnieki būtu informēti par pieejamo stādmateriāla sortimentu atbilstoši ES atbalsta MK noteikumiem Nr. 455, Meža konsultāciju pakalpojumu centrs ir veicis kokaudzētāvu aptauju. Apkopotā informācija interesentiem pieejama MKPC mājaslapā: www.mkpc.llkc.lv, sadaļā **Informatīvie materiāli**.

Sarmīte GRUNDŠTEINE,
MKPC direktora vietniece
informācijas un apmācību jomā
e-pasts: sarmite.grundsteine@mkpc.llkc.lv
tālrunis: 63050477

MEŽA ĪPAŠNIEKIEM PIEEJAMS ES ATBALSTS

No 2019. gada 1. aprīļa līdz 2019. gada 7. maijam Lauku atbalsta dienests (LAD) izsludina pieteikšanos atbalsta saņemšanai pasākuma "Ieguldījumi meža platību paplašināšanā un meža dzīvotspējas uzlabošanā" trīs apakšpasākumos ar kopējo publisko finansējumu vairāk nekā 7 miljoni eiro.

- Apakšpasākumā "Meža ieaudzēšana" varēs pieteikties meža ieaudzēšanas un kopšanas aktivitātēm, kā arī ieaugušas mežaudzes papildināšanai un kopšanai. Kopējais pieejamais finansējums ir 1,989 miljoni eiro.

- Apakšpasākumā "Meža ugunsgrēkos un dabas katastrofās iznīcinātu mežaudžu atjaunošana" atbalstu piešķir par meža atjauno-

šanu platībās, kurās atbilstoši Valsts meža dienesta atzinumam ir konstatēts ugunsgrēks vai dabas katastrofa (vējgāze, vējlauze, sniega un ledus radīti postījumi), kuras dēļ mežaudze ir iznīcināta, tāpēc šajā platībā mežs ir atjaunojams. Kopējais pieejamais finansējums ir 1,067 miljoni eiro.

- Apakšpasākumā "Ieguldījumi meža ekosistēmu noturības un ekoloģiskās vērtības uzlabošanai" atbalstu piešķir jaunaudžu retināšanai, neproduktīvu mežaudžu nomaiņai, valdošās koku sugas nomaiņai baltalkšņa sugu mežaudzēs no 30 gadu vecuma vai blīgzņas sugu mežaudzēs. Kopējais pieejamais finansējums ir 4,051 miljoni eiro.

Plašāku informācija par prasībām atbalsta pretendentiem, nosacījumiem atbalsta saņemšanai un citiem jautājumiem var lasīt dienesta mājaslapā sadaļā "Atbalsta pasākumi".

Kārtā iesniegto projektu īstenošanas beigu termiņš ir līdz 2023. gada 1. septembrim.

Projektu iesniegumi jāiesniedz, izmantojot LAD Elektroniskās pieteikšanās sistēmu vai ievērojot Elektronisko dokumentu likumu, vai personīgi LAD reģionālajā lauksaimniecības pārvaldēs, vai LAD Centrālajā aparātā Zemkopības ministrijas Klientu apkalpošanas centrā Rīgā, Republikas laukumā 2, 2. stāva foajē (tālrunis: 67095000).

Finansējums tiek piešķirts Eiropas Savienības Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) un Lauku attīstības programmas (LAP) ietvaros.

LAD informācija

BRISELES GAITEŅOS

EK PALIELINA *DE MINIMIS* ATBALSTU SAIMNIECĪBĀM

Atbalsta maksimālā summa, ko ES dalībvalstis no sava budžeta bez saskaņošanas ar ES varēs piešķirt vienai saimniecībai trīs gadu laikā, palielināta no 15 000 līdz 20 000 eiro.

Februārī Eiropas Komisija (EK) pieņēmusi pārskatītus noteikumus par valsts atbalstu lauksaimniecības nozarē (tā dēvēto *de minimis* atbalstu), palielinot maksimālo summu, ko valsts iestādes var izmantot lauksaimnieku atbalstam bez EK iepriekšēja apstiprinājuma.

Lai izvairītos no iespējamām konkurences izkropļojumiem, katrai ES valstij ir maksimālā summa, kuru tā nevar pārsniegt. Katras valsts maksimālā atbalsta apjoms tiks noteikts 1,25% apmērā no valsts gada lauksaimniecības produkcijas trīs gadu laikposmā (līdz šim 1%). Tādējādi valsts maksimālā atbalsta apjoms pieaugs par 25%.

Ja valsts vairāk nekā 50% no sava kopējā valsts atbalsta tērē vienā lauksaimniecības nozarē, tā var vēl vairāk palielināt *de minimis* atbalstu – līdz 25 000 eiro vienai saimniecībai un valsts maksimālā atbalsta apjoms – līdz 1,5% no gada produkcijas. Tas nozīmē maksimālā atbalsta palielinājumu vienam lauksaimniekam par 66% un valstij noteiktā maksimāli pieļaujamā apjoma palielinājumu par 50%. Valstīm, kuras izvēlas šo lielāko robežvērtību, jaunie noteikumi paredz valstu līmenī izveidot obligātus centrālos reģistrus. Tas ļaus sekot līdzi piešķirtajam atbalstam, lai vienkāršotu un uzlabotu tā saukto *de minimis* atbalstu. Vairākas dalībvalstis jau uztur šādus reģistrus, kas tām nekavējoties ļaus piemērot augstākus maksimālos apjomus.

Palielinātais maksimālais apjoms stājas spēkā 14. martā, un to var piemērot ar atpakaļejošu datumu attiecībā uz atbalstu, kas atbilst visiem nosacījumiem.

FINANSĒJUMS PRODUKTU POPULARIZĒŠANAI

Eiropas Komisija izsludinājusi pieteikšanos uz atbalstu kopumā 191,6 miljonu eiro apmērā lauksaimniecības produkcijas popularizēšanai ārējos un iekšējos tirgos. Pieteikumi tiek gaidīti līdz 16. aprīlim.

No pārtikas veicināšanas atbalstam piešķirtajiem 191,6 miljoniem eiro 181,6 miljonus eiro EK paredzējis piešķirt dažādām pārtikas reklāmas kampaņām, bet 10 miljonus eiro rezervēs reaģēšanai uz tirgus traucējumiem. EK atgādina, ka pārtikas popularizēšanai piešķirtais finansējums ir pieaudzis, jo pērn šim mērķim piešķirta 179 miljonus eiro.

EK informē, ka 89 miljonus eiro novirzīs ES pārtikas popularizēšanai tajās valstīs, kur ir strauja eksporta izaugsme – uz Kanādu, Ķīnu, Ko-

lumbiju, Japānu, Koreju, Meksiku un ASV. Daļu naudas piešķirs konkrētu produktu, piemēram, galda olīvu popularizēšanai.

Lielākā labvēlība būs projektiem, kas paredz popularizēt ES kvalitātes shēmu produktus – tādus, kam ir aizsargātas cilmes vietas nosaukums (ACVN), aizsargātas ģeogrāfiskās izcelsmes nosaukums (AGIN) un garantēta tradicionālā īpatnība (GTĪ), kā arī bioloģiskos produktus. Daļa finansējuma ir paredzēta konkrētām nozarēm: ilgtspējīgi ražotiem rīsiem, galda olīvām, liellopu gaļai un svaigiem augļiem un dārzeņiem. Pēdējā nozare izvēlēta, lai veicinātu veselīgu uzturu ES patērētāju vidū. Plašāk par programmu: <http://ejuz.lv/nfa>.

Sagatavoja **Iveta Tomsone**,
LLKC Apgāda vadītāja

AKTUALITĀTES

LATVIJĀ IENĀK GLOBALG.A.P. SERTIFIKĀTS

Latvijā tiek ieviests GLOBALG.A.P. sertifikāts, kas no citiem kvalitātes sertifikātiem atšķiras ar to, ka tiek sertificēta visa pārtikas ķēde no lauka līdz patērētājam.

Jau kopš 2007. gada vairāk nekā 135 valstīs ražotāji saņēmuši GLOBALG.A.P. sertifikātu (no 1997. gada tas bija pazīstams kā EUREGAP standarts), kas apliecina atbilstību starptautiski atzītam lauksaimniecības standartu kopumam un ir kā ražotāja biļete iekļūšanai pasaules tirgos.

GLOBALG.A.P. sertifikāts tiek izsniegts pēc sertifikācijas audita. Standarta jomas ir augu bāze (augļi, dārzeņi, ziedi, dekoratīvie stādi, augkopības kultūras, tēja, apiņi), lopkopības bāze (liellopi, putni, cūkas, aitas, kazas) un akvakultūras bāze. Ir atsevišķi papildu standarti – izplatīšanas standarts, barības ražošanas standarts, kultūras pārstrādei u. c.

GLOBALG.A.P. misija ir zemiņu, pārtikas ražotāju un mārketinga zīmolu savienošana pasaules līmenī, lai sniegtu patērētājam pārliecību par drošu pārtiku.

Lai standarts būtu pieejams Latvijā, plānota konsultantu apmācība, kā arī Nacionālās tehniskās darba grupas izveidošana, kurā iesaistīti laboratorijas un iestādes, lauksaimnieki, konsultanti, tirgotāji, kas standartu izskaidrotu un darītu saprotamu ražotājiem attiecībā uz vietējās likumdošanas prasībām un ES regulējumiem.

Jelgavā 20. un 21. martā notiks konference “Pārtikas nekaitīgums un ilgtspēja – GLOBALG.A.P. ir pasaules standarts, kas to apliecina”, ko sadarbībā ar GLOBALG.A.P. un tās pārstāvi Latvijā, Krievijā un Centrālāzijā Edīti Strazdiņu organizē LLKC. Konferencē tiks sniegta informācija par to, kas ir GLOBALG.A.P., kā ieviest standarta prasības, kā sertificēties un kā tas var palīdzēt biznesā.

SVARĪGĀKIE DATUMI, KURUS LAUKU UZNĒMĒJS NEDRĪKST AIZMIRST 2019. GADA APRĪLĪ

Termins, kura laikā var iesniegt pieteikumu,
iesniegumu vai atskaiti.
Iesniegumu un atskaitu apkopšanas datums
vai iesniegšanas beigu datums.

Nr. 3 (168) 2019. g. marts

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra INFORMATĪVAIS IZDEVUMS

Termins	Marts	Aprīlis	Maijs
	4 10 14 15 16 19 20 25 31	1 5 9 10 14 15 16 21 22 23 25 29 30	1 7 15 20 22 23
Platību maksājumi			
Valsts atbalsts			
Lauku attīstības programmas pasākumi			
Vienotais platībmaksājumu iesniegums			
Dīzeļdegviela lauksaimniekiem			
Riska pārvaldība			
Dabas katastrofās un katastrofālos notikumos cietušā lauksaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un piemērotu profilaktisko pasākumu ieviešana			
Ieguldījumi meža ekosistēmu noturības un ekoloģiskās vērtības uzlabošanai			
Meža ieaudzēšana			
Meža ugunsgrēkos un dabas katastrofās iznīcinātu mežaudžu atjaunošana			
Produktīvi ieguldījumi akvakultūrā			
Zvejas flotes modernizācija			
Zvejas un akvakultūras produktu apstrāde			
Inovācija			
PVN mēneša (ceturkšņa) deklarācija un maksāšanas termiņš			
Gada deklarācija (ja saskaņā ar PVN likuma prasībām gada deklarācija ir jāiesniedz)			
Mikrouzņēmumu nodokļa pārskats			
Atskaites iesniegšanas termiņš un nodokļa maksāšanas termiņš - PAŠNODARBINĀTAJIEM			
Dabas resursu nodokļa pārskats			
Atskaitē par darījumu kvīšu izlietojumu			
Deklarācija par mēneša laikā skaidrā naudā veiktajiem darījumiem			
Gada ienākumu deklarācija par 2018. gadu			
Deklarācija par ienākumu no kapitāla (par ceturksni) - ja ienākums no kapitāla pieauguma iepriekšējā ceturksnī pārsniedzis 1000 eiro			
Uzņēmumu ienākuma nodokļa deklarācija			
Gada pārskats par 2018. gadu (ja pārskata gads sakrīt ar kalendāro gadu)			

UZŅĒMĒJDARBĪBA

DARBĪGĀ "CUKURIŅU" SAIMNIECĪBA

Zemnieku saimniecība "Cukuriņi" ir ģimenes uzņēmums, kurā saimnieko Ivanda un Ivs Valdzeri. Ģimene nodarbojas ar smiltsērķšķu audzēšanu, pārstrādi un nu arī uzsākusi lauku tūrismu. Saimniecībā labprāt sagaida viesus, lai izrādītu to, pacienātu ar gardumiem no veselīgajām smiltsērķšķu ogām un dalītos uzkrātajā pieredzē.

Saimniecība atrodas Talsu novada Mieģūzes ciemā, bijušās Mieģūzes muižas teritorijā. Apbūve veidota, atjaunojot vēsturisku muižas kompleksa ēku. Ierodoties ģimenes saimniecībā, jūtams, ar kādu mīlestību šeit dzīvo un saimnieko Valdzeru ģimene. To novērtējuši arī Talsu novadā, jo saimniecība 2018. gadā saņēma titulu "Darbīgākā zemnieku saimniecība".

Kā tas viss sākās?

Deviņdesmito gadu beigās un šī gadsimta sākumā "Cukuriņu" saimnieks Ivs Valdzers strādāja Talsos, viņa darbs bija saistīts ar automašīnu apkopi, remontiem, auto riepu, eļļu un smērvielu tirdzniecību. Par darba trūkumu sūdzēties nevarēja. Īsā laika posmā izdevās sasniegt tik labus pārdošanas rezultātus, ka tas tika pamanīts, un auto riepu ražotājs "Pirelli" uzaicināja apmeklēt riepu ražotni Itālijā. Tika apskatītas testu trases, ražotnes un citi saistītie uzņēmumi. Pārbraucienos redzēti bagātīgi un ainaviski pievilcīgi vīnogu dārzi, kas aizrāva. Tuvākajos pāris gados ģimene Itāliju izbraukāja krustu šķērsu. Vienā no braucieniem gadījās tā, ka ceļotāji laikā nespēja ierasties naktsmītnē. Iestājās nakts un navigācija burtiski ievada nekurienē. Viesu namu, protams, atrada, bet par apkārtni pat nevarēja nojaust. No rīta mostoties, skats visapkārt bija fantastisks. Viesu namiņš atradās kalnā, visapkārt vīnogu lauki, turpat netālu vīna darītava. Šī ainava kā fotogrāfija ar sajūtām iespiedās ģimenes atmiņā.

"Cukuriņu" saimnieki Ivanda un Ivs Valdzeri

Saimniecības apbūve veidota, atjaunojot vēsturisku muižas ēku

Foto: no Valdzeru ģimenes arhīva

Atgriežoties mājās, ģimene turpināja strādāt, un darāmā bija daudz. Tajā laikā Ivs ik dienas tikās ar savu tēvu, kurš bija liels avīžu un žurnālu lasītājs. Un nebija nekāds retums, ka tēvs bija paņēmis līdz kādu laikrakstu, kurā bija atzīmēti raksti, kas, viņaprāt, būtu dēlam jāizlasa. Kādā no laikrakstiem bija atzīmēts Andreja Brūveļa raksts par smiltsērķšķiem.

► 16. lpp.

Smiltsērķšķu produkcija tiek fasēta ērtos iepakojumos

"LAUKU LAPU" IESPĒJAMS ARĪ ABONĒT

Ja vēlaties "Lauku Lapu" saņemt mājās vai birojā, izdevumu iespējams abonēt tikai par piegādes cenu gan pasta nodaļās, gan "Latvijas Pasta" interneta mājaslapā: <https://abone.pasts.lv/lv/katalogs/>. Abonēšanas indekss – 1163.

Ivs Valdzers
ar dēlu
Edvardu
meklē ogām
bagātākos
smiltsērķšķu
zarus

Tiek uzklau-
sīti Andreja
Brūveļa
(centrā)
padomi

◀ 15. lpp.

Apgūta citu pieredze

Vienā dienā Ivs sazvanījis Andreju Brūveli un aizbraucis uz stādaudzētavu. Izrunājis visus “par” un “pret”, apskatījis vizuāli, kā smiltsērķšķu dārzs izskatās, kā veidojas ainava. Nenoliedzami līdzība ar iepriekš Itālijā redzēto ir bijusi. Zeme pie mājām bija, un tas sakrita ar vīziju, kā tā varētu izskatīties nākotnē. Ivs bija domājis arī par vīnogu audzēšanu, bet nebija pārliecības. Smiltsērķšķi tika saskatīti kā alternatīva kultūra un ar reālu pielietojumu. Sākumā – ne ar domu pelnīt, bet hobija līmenī. 2010. gadā dārzu iestādīja smukumam – tie bija 1700 smiltsērķšķu koku. Ivs smejas, ka citi stāda puķes, bet viņš iestādījis smiltsērķšķus. Bez ļoti konkrēta mērķa, tikai, lai veidotu vidi apkārt, un paralēli turpinājis strādāt pamatdarbā. 2014. gadā iegūta pirmā raža, kad Ivs sapratis, ka tas var būt kas vairāk kā hobijs.

Izmantots projektu atbalsts

Dārza stādījumus ģimene 2015. gadā dubultojusi, jau ar konkrētu mērķi, ka tas nesīs kādu labumu. 2015. gadā arī īstenots mazo lauku saimniecību projekts, visiem stādījumiem izveidojot laistīšanas sistēmu. Ideja par laistīšanas sistēmas izveidi radusies Sicīlijā, kur ģimene viesojusies vienā saimniecībā, kas nodarbojas ar vīnogu un citu augļu koku audzēšanu 100 ha platībā. Apskatot stādījumus, Ivs redzējis, ka tie nav 100 ha zemes, bet gan 100 ha akmeņu lauks. Ārkārtīgi akmeņains, taču dārzi auguši bagātīgi, jo pilnīgi viss tika laistīts. Viņš redzēja un izdarīja secinājumu, ka tam ir ārkārtīgi liela nozīme. Tajā laikā Latvijā viņš bijis viens no pirmajiem, kas smiltsērķšķiem izveidoja laistīšanas sistēmu. 2016. gadā tika piepirkta zeme, un stādījumi tika paplašināti par 3,5 ha, īstenojot projektu, kas saistīts

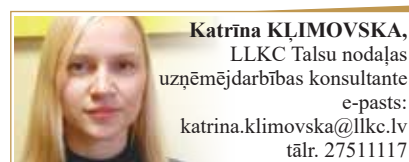
ar ieguldījumiem materiālajos aktīvos. Tā 2017. gada pavasarī smiltsērķšķu audzēšana no vaļasprieka pārtapa par pamatdarbu.

Par pārstrādi

Pārstrādes produktu ražošana saimniecībā tiek veikta nelielos apjomos, jo ogas ir un, gribot negribot, produkti arī rodas. Katrs, kurš viesojies saimniecībā un redzējis dārzu, vēlas kaut ko interesantu pagaršot. Tā arī pārstrādes produkti dabīgā veidā ienāk saimniecībā.

Valdzeru ģimene pamatā vēlas palielināt ogu audzētājiem, taču ražai palielinoties, pārstrāde ir labs veids, kā diferencēt tirgu un sadalīt riskus. Saimniecībā ir tapuši tādi pārstrādes produkti kā smiltsērķšķu sula, smiltsērķšķu eļļa, sukādes. Jaunākie izstrādājumi saimniecības piedāvājumā ir stabilizēta smiltsērķšķu sula, kas neslāņojas, un smiltsērķšķu konfektes. Produkcija ir novērtēta un pieprasīta arī lielākajā ēdināšanas uzņēmumā Latvijā, kā arī vairākos Vecrīgas restorānos.

Valdzeru ģimene ar prieku dzīvo un strādā skaistā lauku teritorijā. Laipni aicināts ikviens, kam ir interese par dārzu vai vēlēšanās nogaršot kvalitatīvu smiltsērķšķu produkciju!

Lauku Lapa

Izdots SIA “Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs” Apgāda
Adrese: Rīgas iela 34, Ozolnieki,
Ozolnieku pagasts, Ozolnieku novads,
LV-3018
Tālrunis: 63050220
Apgāda vadītāja Iveta Tomsone
Lauku Lapas redaktore Dace Millere
Reģistrācijas Nr. 000740319
Iespiests SIA “IBC Print Baltic”
Lauku Lapa var abonēt Latvijas Pastā,
abonēt Latvijas Pastā,
abonēšanas indekss 1163
Citējot un/vai pārpublicējot izdevuma “Lauku Lapa” rakstus, atsaucē obligāta. Pārpublicēšanai jāsaņem Apgāda rakstiska atļauja.